

Impactul programului ZEP 2010-2011 asupra participării școlare

Unul dintre principalele obiective urmărite de sistemul ZEP îl reprezintă creșterea ratei de participare școlară și reducerea abandonului școlar. În cazul prezentului proiect acesta a fost chiar obiectivul central - însăși titulatura sa evidențiind acest fapt - cu atât mai mult cu cât, anterior inițierii proiectului, la nivelul celor 24 de școli se înregistrau o rată înaltă a abandonului școlar (mult peste media națională) și fenomene de neșcolarizare în aria lor de cuprindere. Ca urmare, aceste fenomene au fost atent monitorizate pe parcursul derulării proiectului și înregistrate în diferite momente ale anului școlar 2010/2011 (la începutul anului, la sfârșitul semestrului I și la finalul anului școlar), monitorizarea focalizându-se asupra categoriei de elevi identificată cu risc de abandon.

În vederea estimării tendinței înregistrate de fenomenul abandonului școlar și evaluării mai corecte a impactului proiectului din perspectiva dimensiunii participare școlară, au fost colectate, de asemenea, date privind acest indicator atât pentru anul școlar pe parcursul căruia s-a derulat proiectul, cât și pentru anii anteriori (2008/2009 și 2009/2010).

Analiza impactului proiectului asupra participării școlare, pe care o prezentăm în continuare, a luat, astfel, în considerare:

- evoluția numărului de elevi în risc de abandon școlar (compararea numărului de copii cu risc identificați la începutul anului școlar 2010/2011 cu situația la sfârșitul semestrului I, respectiv al anului școlar);
- evoluția numărului de elevi care au abandonat școala și rata abandonului în perioada 2008/2009 – 2010/2011 (datele corespunzătoare finalului de an 2010/2011 sunt provizorii, cele finale fiind disponibile în luna septembrie).

➤ Elevii în risc de abandon școlar

Informațiile colectate de la nivelul celor 24 de școli încă din faza de inițiere a proiectului (începutul anului școlar 2010/2011) au evidențiat numărul mare de elevi cu risc de abandon (peste 1700) care reprezintă aproape o cincime (18,5%) din totalul efectivelor din școlile respective care însumează aproape 10000 elevi. Această proporție variază, însă, de la o școală la alta, după cum se poate observa din Tabel 1 (Anexa 1). Gruparea unităților școlare în funcție de proporția elevilor în risc de abandon școlar reflectă următoarea situație:

- 10% elevi cu risc - 3 școli (Dofteana – Bacău, Hiliseu-Horia – Botoșani, Brateiu – Sibiu);
- 10-20% - 13 școli (Sântana și Vladimirescu – Arad, Săcele și Zărnești – Brașov, Vasilați – Călărași, Făurei și Dobromir – Constanța, Haghig – Covasna, Vurpăr – Sibiu, Babadag și Măcin – Tulcea, Slobozia Bradului și Homocea – Vrancea);

- 20-30% - 4 școli (Dorohoi – Botoșani, Chirnovgi – Călărași, Bocșa – Caraș Severin, Valea Crișului – Covasna);
- 30-40% - 2 școli (Resita - Caraș Severin și Punghina – Mehedinți);
- peste 40% - 2 școli (Gârla Mare - Mehedinți și Berzunți – Bacău); pentru aceste școli, proporțiile respective ating, de fapt, 54%, respectiv 78%.

După primul semestru, conform datelor colectate de la școli, riscul a fost evitat în aproximativ 50% din cazuri - 858 de elevi. Dintre aceștia, aproape jumătate (420 elevi) au frecventat în mod constant școala, iar restul (438 elevi) au înregistrat un număr mai mare sau mai mic de absențe. Efortul cadrelor didactice și/sau influența altor factori de influență ai abandonului școlar s-au manifestat diferit de la o școală la alta, astfel încât și proporțiile elevilor care au depășit riscul de abandon sunt diferite. Aceste proporții înregistrează valori de:

- numai aproximativ 30% - în cazul a două școli, cărora le corespunde și procentul cel mai mare de elevi cu risc: Berzunți – Bacău și Gârla Mare – Mehedinți;
- 30- 40% - 3 școli: Săcele – Brașov, Punghina – Mehedinți și Slobozia Bradului – Vrancea;
- 40-50% - 5 școli: Vasilați – Călărași, Bocșa – Caraș Severin, Brateiu – Sibiu, Babadag – Tulcea și Homocea - Vrancea; 50-60% 4 școli – 4 școli: Santana – Arad, Chirnovgi – Călărași, Resița – Caraș Severin, Dobromir – Constanța ;
- 60-70% - 6 școli: Vladimirescu – Arad, Doftana – Bacău, Dorohoi și Hiliseu-Horia – Botoșani, Valea Crisului – Covasna și Vurpăr – Sibiu.
- peste 70% - 4 școli: Zarnesti – Brașov, Faurei – Constanța, Haghig – Covasna și Macin – Tulcea.

Se remarcă, de asemenea, faptul că în cazul școlilor cu proporția cea mai redusă a elevilor care au reușit să evite riscul abandonului, numărul elevilor într-adevăr recuperați (cu frecvență „normală” la școală) este semnificativ mai redus decât al celor care, deși nu au abandonat, absentează frecvent. La nivelul celorlalte școli (cu elevi recuperați în proporție de 40-50% și mai mult), numărul copiilor cu frecvență normală este de 2-3 ori mai mare decât al celor care absentează mai mult sau mai puțin frecvent.

Impactul pozitiv al proiectului din perspectiva participării la școlarizare a copiilor se poate observa, astfel, după cum evidențiază datele prezentate, chiar și după primul semestru din anul școlar în care acesta s-a derulat.

Datele provizorii colectate la sfârșitul anului școlar (cele finale vor fi disponibile în luna septembrie, după examenele de corigență) reflectă, pe ansamblu, aceeași situație cu cea înregistrată după semestrul I – jumătate dintre elevii în risc au reușit să-l depășească. La nivelul școlilor, proporțiile de elevi care au evitat abandonul sunt următoarele (Tabel 2, Anexa 1):

- aproximativ 30% - 3 unități de învățământ (Berzunți – Bacău, Garla Mare - Mehedinți și Slobozia Bradului – Vrancea);
- aproximativ 40% - 4 școli (Săcele – Brașov, Dobromir – Constanța, Pungina – Mehedinți și Babadag – Tulcea);
- 50-55% - 5 școli (Chirnogi și Vasilați – Călărași, Bocșa - Caraș Severin, Brateiu – Sibiu, și Homocea - Vrancea);
- 60-65% - 4 școli (Sântana – Arad, Dorohoi – Botoșani, Reșița - Caras Severin și Valea Crisului – Covasna);
- 65- 70% - 6 școli (Dofteana – Bacău, Hiliseu-Horia – Botoșani, Zarnesti – Brașov, Faurei – Constanța, Haghig – Covasna și Vurpăr – Sibiu);
- peste 70% - 2 școli (Vladimirescu – Arad, Măcin - Tulcea).

Compararea situației elevilor cu risc de abandon în cele două momente ale anului școlar (Tabel 3, Anexa 1) ne permite identificarea mai multor categorii de școli, în funcție de tendințele manifestate, și anume:

- școli care au înregistrat un progres în ceea ce privește proporția elevilor care au evitat riscul abandonului, procentul respectiv atingând și un nivel ridicat; este cazul școlilor Sântana și Vladimirescu – Arad, Dofteana – Bacău, Dorohoi – Botoșani, Reșița – Caraș Severin, Măcin – Tulcea, la nivelul cărora procentul elevilor respectivi variază între aproximativ 65% și peste 75% (6 școli);
- școli în care chiar dacă procentul respectiv este relativ constant sau a scăzut ușor, nivelul acestuia este totuși ridicat: Hiliseu-Horia – Botoșani, Zarnesti - Brașov, Făurei – Constanța, Valea Crișului și Haghig – Covasna, Vurpăr – Sibiu – 60-70% (6 școli);
- școli care au înregistrat o tendință ușor ascendentă sau relativ constantă, indicatorul atins fiind de nivel mediu: Chirnogi și Vasilați – Călărași, Bocșa – Caraș Severin, Brateiu – Sibiu, Homocea - Vrancea – 50-55% (5 școli);
- școli în care valoarea indicatorului este constantă și de nivel redus: Berzunți – Bacău, Săcele – Brașov, Gârla Mare și Pungina – Mehedinți, Babadag – Tulcea și Slobozia Bradului – Vrancea – 30-40% (6 școli).

O singură școală nu se încadrează în nici una dintre categoriile de mai sus și în tendințele menționate. Este vorba despre școala din Dobromir – Constanța în cazul căreia proporția copiilor care au evitat abandonul înregistrează o tendință accentuat descendentă: de la 60% la finele semestrului I la 40% la sfârșitul anului școlar. Aceste date trebuie însă considerate cu precauție și trebuie confruntate cu datele raportate de unitatea școlară în SC-uri datorită problemelor de comunicare întâmpinate în activitatea comună cu echipa de management a acestei școli.

O analiză a participării la activitățile de formare a reprezentanților școlii pe județe ne indică un nucleu de școli care au avut un grad de implicare foarte ridicat (școlile din Arad, Brașov, Botoșani, Vrancea, Caraș Severin), unele cu un grad mediu (Tulcea, Călărași, Bacău, Covasna, Mehedinți) și unele cu un grad mai redus de participare (Sibiu, Constanța). Și la nivel județean întâlnim deosebiri importante: școala Punghina a fost mai activă în comparație cu cea din Gârla Mare (Mehedinți), școala Vurpăr a avut un grad mai ridicat de implicare în comparație cu școala Brateiu (Sibiu), la fel școala Făurei în comparație cu școala Dobromir (Constanța).

La nivelul unităților școlare se observă, de asemenea, situații diferite în ceea ce privește implicarea actorilor:

- în unele școli echipa de conducere a școlii a fost activă, însă nu a fost susținută de un grad la fel de mare de interes pentru implicarea în activitățile proiectului din partea cadrelor didactice (de exemplu: Berzunți, Reșița, Brateiu, Vasilați, Valea Crișului);
- în alte școli nivelul de interes al profesorilor a fost sensibil mai ridicat în comparație cu cel al echipei de conducere (de exemplu: Dobromir, Gârla Mare);
- o bună coordonare între echipa de conducere și cadre didactice și o mare deschidere pentru activitățile proiectului (de exemplu: Babadag, Sântana, Hilișeu, Zărnești, Homocea, Săcele, Slobozia Bradului, Făurei, Dorohoi).

O situație asemănătoare s-a observat și în ceea ce privește implicarea părinților, unitățile școlare cu experiență în această arie fiind cele care au realizat cele mai multe dintre activitățile promovate în cadrul proiectului. Dimpotrivă, în unitățile școlare în care relația cu părinții, în general, și relația cu părinții elevilor aflați în situație majoră de risc de abandon era una slab dezvoltată, gradul de realizare al activităților propuse a fost unul mai redus. Acest lucru înseamnă nu o mobilizare mai redusă la activitățile față în față cu părinții susținute de formatorii proiectului, ci un număr mai redus de astfel de activități organizate **în absența** acestora: un indicator al gradului mai redus de autonomie și de internalizare a inițiativelor proiectului (de exemplu, activitățile specifice *Colțului părinților*).

➤ **Elevii care au abandonat școala**

Analiza evoluției valorilor indicatorului rată de abandon pe parcursul ultimilor trei ani școlari (pentru anul școlar 2010/2011 datele fiind provizorii, așa cum am mai amintit) reflectă, în cazul majorității unităților de învățământ (22 din totalul de 24), o tendință descendentă care, cel puțin parțial, constituie un efect al proiectului ZEP (Tabel 4, Anexa 1). Este, de asemenea, de menționat faptul că în cazul a 11 școli reducerea ratei abandonului a fost substanțială: 5-11 puncte procentuale.

În funcție de cuantumul reducerii înregistrate de rata abandonului, școlile pot fi grupate în următoarele categorii:

- școli cu reducere a ratei abandonului de 9-11 puncte procentuale - 2 școli: Sântana – Arad și Homocea – Vrancea;
- reducere 6-8 puncte procentuale – 4 școli: Dorohoi – Botoșani, Zărnești – Brașov, Reșița – Craș Severin și Brateiu – Sibiu;
- reducere 4-6 puncte procentuale – 5 școli: Berzunți – Bacău, Săcele – Brașov, Haghig – Covasna, Gârla Mare - Mehedinți și Măcin – Tulcea;
- reducere 2-4 puncte procentuale – 4 școli: Vladimirescu – Arad, Vurpăr – Sibiu, Babadag – Tulcea, Slobozia Bradului – Vrancea;
- reducere 1-2% puncte procentuale – 7 școli: Hiliseu-Horia – Botoșani, Chirnogi – Călărași, Bocsa - Caras Severin, Făurei și Dobromir – Constanța, Valea Crisului – Covasna și Punghina – Mehedinți.

În afara categoriilor menționate se situează școlile Vasilați - Călărași (rata abandonului a rămas constantă) și Dofteana - Bacău (abandonul a crescut cu un punct procentual).

Trebuie amintit și faptul că, deși, pe ansamblu, tendința este pozitivă – așa cum reflectă datele analizate - în cazul unor școli, chiar dacă reducerea ratei abandonului a fost considerabilă, unitățile respective continuă să se situeze, în funcție de valoarea acestui indicator, mult peste media națională. Este cazul școlilor:

- Berzunți – Bacău: reducere de 4,6 p.p. a ratei abandonului, rata actuală fiind, însă, de 16,8%;
- Gârla Mare – Mehedinți: reducere 4,5 p.p., rata actuală – 9,5%;
- Punghina – Mehedinți: în cazul acestei școli reducerea este de numai 1,5 p.p., iar rata abandonului la nivelul anului școlar 2010/2011 (date provizorii) este de 16%.

Dacă luăm ca reper rata abandonului la nivel național (care se situează, pe ansamblul învățământului primar și gimnazial, la mai puțin de 2%) și comparăm, totodată, valorile înregistrate de indicator în cazul școlilor ZEP, în anii școlari 2008/2009 și 2010/2011, se poate observa, așa cum am menționat și mai sus, progresul înregistrat în ceea ce privește participarea școlară. Distribuția unităților școlare în funcție de nivelul ratei abandonului este următoarea:

- aproximativ 2% (echivalentul mediei naționale) - 3 școli: Hiliseu-Horia – Botoșani, Haghig – Covasna, Măcin – Tulcea; (față de o singură școală în primul an al intervalului analizat);
- 2-4%, respectiv până la de două ori mai mult decât media națională - 11 școli: Sântana și Vladimirescu – Arad, Dofteana – Bacău, Zărnești – Brașov, Vailați – Călărași, Reșița –

- Caraș Severin, Brateiu și Vurpăr – Sibiu, Babadag – Tulcea, Slobozia Bradului și Homocea - Vrancea (în 2008/2009 – numai 2 școli);
- 4-6%, maxim de trei ori mai mult decât media națională - 4 școli: Chirnogi – Călărași, Făurei și Dobromir – Constanța, Valea Crisului – Covasna (în 2008/2009 – 3 școli);
 - 6-7% - 4 școli: Dorohoi – Botoșani, Săcele – Brașov, Bocșa - Caras Severin (în 2008/2009 – 7 școli);
 - 10% sau mai mult – 3 școli: Garla Mare și Punghina – Mehedinți, Berzunți – Bacău; în anul școlar 2008/2009, 3 școli aveau o rată a abandonului cuprinsă între 8-10%, iar alte 8 unități de învățământ – între 10-20%.

Cauzele abandonului școlar invocate de directorii școlilor ZEP la finele anului școlar, în special în cazul unităților școlare care înregistrează încă o rată ridicată a fenomenului, fac trimitere, în special, la o serie de fenomene pe care le prezentăm în continuare.

- **Amploarea fenomenului de emigrare** temporară la nivelul familiilor din comunitatea în care este situată școala, în special a familiilor cărora le este caracteristic un grad accentuat de sărăcie (o proporție importantă dintre aceste familii sunt de etnie roma). Fenomenul respectiv atrage în cele mai multe cazuri și plecarea copiilor împreună cu familia, implicit abandonul școlar temporar sau definitiv (*58 de elevi au plecat în Spania sau Italia – director școala Berzunți; 30 de copii au plecat în Franța pentru a obține un ajutor social de 300 de euro... - director școala Dorohoi; Cei mai mulți copii care au abandonat sunt plecați în Spania și Italia. Câțiva au promis că se întorc din septembrie, nu se știe însă dacă se va întâmpla așa, ținând cont de experiența anilor anteriori – director școala din Reșița; Majoritatea celor înscriși, dar care nu frecventează în prezent, sunt în situație de repetenție și nu se mai află în localitate – director școala Chirnogi – Călărași).*
- **Căsătoria timpurie** (*Dintre cei care nu frecventează, dar sunt în localitate, 6 elevi sunt căsătorite, din care una are copil - director școala Vasilați – Călărași; O elevă s-a căsătorit, are numai 14 ani – director școala Hilișeu Horia – Botoșani; Dintre copiii neșcolarizați 1 este căsătorit – director școala Bocșa - Caraș Severin; O fata s-a căsătorit și are și un copil - director școala Valea Crișului – Covasna).*
- **Munca copiilor în scopul întreținerii familiei** (*Dintre copiii neșcolarizați unul, de 15 ani, întreține familia - director școala Bocșa - Caraș Severin; Copiii care au depășit vârsta și nu mai vin, majoritatea au rămas în localitate și lucrează ca zilieri – director școala Valea Crișului – Covasna; 4 elevi care nu vin la școală lucrează cu ziua – director școala Vasilați - Călărași).*
- **Alte cauze** invocate de directorii școlilor se referă la refuzul copiilor /familiei de a veni la școală (generat, la rândul său, de alte cauze) și „repetenția repetată”.

Și totuși, în multe cazuri similare, prin intervenția cadrelor didactice, care a beneficiat de cele mai multe ori și de sprijinul familiei, s-a reușit salvarea copiilor de la abandon. Iată mai jos câteva exemple.

Având un handicap locomotor, eleva R. C. din clasa IA a necesitat o atenție deosebită atât din partea colegilor săi, care au înțeles că trebuie s-o protejeze în timpul pauzelor în sala de clasă și în curtea școlii, cât și din partea mea, ca învățător. La începutul anului școlar 2010-2011 am vizitat în mod repetat familia împreună cu mediatorul școlar, încercând să convingem părinții că nu i se va întâmpla nici un „accident” elevei dacă va veni la școală. Fiind o elevă muncitoare și interesată pentru a nu rămâne în urmă față de ceilalți elevi, pe timp de vreme rea (zăpadă, gheață, polei) ca să o protejăm, m-am deplasat la domiciliu și am desfășurat activități de scris, citit și socotit.

Am reușit să câștig și interesul familiei, prin faptul că am acceptat să fiu alături de ei la sărbătoarea Bairamului. Pot spune că acea zi a schimbat atitudinea lor față de a adusul fetei la școală. În prezent vine zilnic la școală și participă cu mult entuziasm la activitățile școlare.

Înv. Dobre Niculina
Școala “Mircea cel Bătrân”
Babadag, Tulcea

Strategiile de îmbunătățire a calității învățământului românesc și, mai concret, prevenirea abandonului școlar și reducerea absenteismului m-a preocupat de peste 30 de ani în calitatea mea de cadru didactic. Școala în care activez este o școală prietenoasă care promovează cu prioritate principiile școlii incluzive. Promovăm și valori precum diversitatea culturală, copiii fiind respectați și integrați fără discriminare, fără excluderi generate de originea etnică, deficiențe fizice, nivel socio-economic, limbă maternă. Un exemplu este eleva M.B., al treilea copil din cei patru ai familiei. Neșcolarizată în anul școlar anterior, am reușit împreună cu mediatorul școlar să o reintegrăm în colectivul clasei în acest semestru, consiliind părinții prin vizitele la domiciliu și prezentându-le avantajele școlarizării.

Deși mai mare ca vârsta decât elevii clasei, a fost primită bine în colectiv, prin atitudinea ei deschisă fiind acceptată de colegi. “Vin la școală, doamna, că e bine, îmi place, și când o să am copiii mei o să-i învăț carte”- zice, mândră că în fiecare zi mai află tainele unei litere, cifre....Iată “rodul” muncii mele de învățător, reintegrarea acestei eleve și satisfacția că am mai “salvat” un om de la neștiința citit-scrisului.

Inv.Niculiță Simina
Școala Mircea cel Bătrân
Babadag, Tulcea

A.O. este elevă în clasa a V-a A, iar în anul școlar trecut a fost elevă tot în clasa a V-a. Repetă anul și nu din cauza învățaturii, ci din cauza absențelor. I-am căutat acasă și am găsit casa pustie... Nu mai locuia nimeni acolo... Doar sărăcia, care i-a făcut să plece în altă parte.

Ne-am interesat de M. și am aflat că locuiește acum foarte departe de școală. Îi este greu să vină până la școală, dar mult mai greu îi este să se întoarcă acasă. Locuiește acum până pe vârful unui deal, iar drumul până de acasă până la școală trece printr-o pădure. Cursurile pentru clasele V-VIII se desfășoară între orele 12-18. Iarna la ora 18 este întuneric și se teme să meargă acasă. A preferat să abandoneze școala.

Am vizitat-o ca fostă dirigintă împreună cu foștii colegi care i-au stat alături din clasa I până în clasa a V-a. Noua locuință este ceva mai decentă. Aici, au și o grădină pe care o muncesc, ca să-și asigure o parte din hrana de zi cu zi. M. este acasă. Gătea pentru părinți și frați. Am stat de vorbă, i-am povestit tot ce s-a mai întâmplat la școală, i-am spus că suntem implicați și într-un proiect și vor putea învăța multe lucruri frumoase.

Am simțit că i se face dor de școală. Mi-a promis că se va întoarce la cursuri și s-a ținut de cuvânt... Am ajutat-o cu toții să recupereze materia și a reușit să promoveze în sem I. Prin domiciliul său era atât de departe, dar prin minunatul sentiment de prietenie a ajuns să fie atât de aproape de colegii săi.

Cadru didactic,
Școala nr 3 Bocșa, jud Caras Severin

Elevul R.P. era în clasa a II-a și nu cunoștea cifrele și literele, motiv pentru care absentă foarte mult. Am discutat la început cu părinții dar nu am reușit să-i sensibilizăm, manifestând o atitudine de indiferență. Atunci am înțeles că noi trebuie să facem tot ce se poate pentru a-l determina să vină la școală și l-am înscris la centrul de zi. A fost greu la început pentru că nu colabora și era retras. Cu răbdare am reușit în final să-l recuperăm în mare măsură. Venea la școală cu plăcere și participa la activitățile centrului. Prima reușită a noastră a fost această integrare a lui în colectivul de elevi.

Aveam încă un drum lung de parcurs, dar eram fericiți că am reușit să-l atragem spre noi. Am continuat cu și mai multă încredere că vom reuși. După un an, a reușit să poată scrie din carte un text fără să se încurce. În acest an este în clasa a III a și este cam de nivelul clasei a II-a, dar învățătoria continuă activitățile de recuperare. Nu este ușor dar satisfacția este mare când reușești, să faci un copil să vină cu plăcere la școală. Nu știu dacă vom reuși să-l recuperăm în totalitate dar suntem siguri că efortul nostru nu este în zadar.

Prof.Artemizia Ștef,
Șc Brateiu, jud Sibiu

Elevul F. I. era un copil foarte sensibil și retras, care avea probleme de adaptare cu viața de elev în clasa întâi. Pentru ca mama este analfabetă iar tatăl mai mult plecat, copilul privea școala ca pe ceva unde se întâmplă lucruri pe care el nu le înțelege. Am început cu pași înceți recuperarea. A fost greu să-l facem să ne accepte, să comunice cu noi. L-am inclus în activitățile centrului în ideea de a sta mai mult în școală, să fie nevoit să lucreze alături de ceilalți colegi și să nu se mai izoleze. Legătura strânsă dintre el și mamă, ne-a determinat să aducem la program și mama care este foarte interesată și care vrea ca fiul ei să facă școală. După un semestru am avut prima victorie. Ironim a intrat în sală zâmbind împreună cu alți colegi.

Din acel moment am înțeles că suntem pe drumul cel bun. Am început să lucrăm mai ușor cu el și mama nu mai trebuia să vină zilnic. Dacă la început nu era stăpân pe ceea ce trebuie să facă și trebuia să stai tot lângă el să-i explici ce are de făcut, spre final a început să lucreze singur. Acum este în clasa a III și se descurcă. Se simte faptul că acasă nu are nici un ajutor, dar se continuă programul remedial. Noi suntem multumiți că nu a abandonat și că are altă atitudine față de școală.

Activitatea noastră nu este ușoară când ai asemenea elevi, dar cine a spus că "A fi dascăl este ușor".

Prof.Artemizia Ștef,
Șc Brateiu, jud Sibiu

Eleva A. M. este în prezent în clasa a V-a A, dar în urmă cu un an renunțase definitiv la școală, viața de familie în compania bunicii și a jocurilor copilăriei, fiind mult mai atractivă decât activitatea

școlară. Deși bunica a fost consiliată în privința importanței educației proprii nepoate, aceasta a refuzat să o trimită la școală în clasa a Va A în anul școlar 2009/2010, iar mama, fiind la muncă în Italia nu putea fi contactată. Au fost antrenați toți factorii responsabili, dar fără succes. În luna august a lui 2010, am efectuat repetate vizite la domiciliu, în satul Iarăș și am reușit să obținem acceptul ca eleva să revină la școală. Din partea UNICEF România a primit un ghiozdan complet echipat și o jachetă de ploaie prin proiectul ANCR „Învățăm pentru viață!”. Azi vine la școală cu sora ei, C. elevă în aceeași clasă.

Cadru didactic,
Școala Hăghig, jud Harghita

Elevul V.N. (născut în 1988), provine dintr-o familie cu șase copii, unde pâinea nu ajunge întotdeauna pe masă... Din acest motiv, anul trecut școlar 2009/2010 nu a avut un septembrie fericit, Vasile nu a venit nici măcar o zi la școală, a abandonat-o. Toate demersurile au fost zadarnice. Tatăl său era absolut convins că fiului său îi este foarte bine acasă. Aveam sentimentul că înregistrăm un deces, nu reușeam să acceptăm această situație. A fost reînscris în clasa a Va în anul școlar 2010/2011. A urmat aceeași muncă de Sisif, iar în luna decembrie când murise și speranța, V. s-a întors. Cu greu a reușit să încheie semestrul I însă deja în semestrul II atât frecvența cât și rezultatele sale s-au ameliorat. Speram ca traseul școlar al lui V. să fie acum unul cât mai lung.

Cadru didactic,
Școala Hăghig, jud Harghita

C.A. este în clasa a VIII-a. Ea provine dintr-o familie numeroasă (10 copii), ambii părinți fiind fără ocupație. Tatăl desfășoară uneori servicii de taximetrie în regim neautorizat. Condițiile materiale precare, lipsa preocupării părinților pentru procesul instructiv educativ organizat la nivelul școlii precum și tendința comunității din care face parte de a-și trimite copiii la munca fizică încă de la vârste premature (pentru a desfășura activități sezoniere de tip cules de mere, struguri) - toți acești factori au contribuit la opțiunea elevei de a abandona temporar școala în beneficiul câștigului pecuniar.

Școala a inițiat activități de informare/consiliere a elevei, profesorii acordând o mai mare atenție implicării în activitățile de învățare (inclusiv extra-școlare). De asemenea școala a asigurat consiliere familiei, cu sprijinul mediatorului școlar (s-au făcut vizite la domiciliul elevei pentru informarea părinților despre riscul abandonului școlar). Astfel Amalia a terminat cu bine anul școlar la toate obiectele iar numărul absențelor nemotivate a fost unul scăzut.

Director,
Școala Hilișeu Horia, jud Botosani

P. B. este elev în clasa a VI și locuiește cea mai mare parte a timpului cu mama și sora mai mică. Tata pleacă periodic la muncă (1-2 luni primăvara și toamna) la ferme aflate la distanță mare de casă (200-300 km). Prin urmare toate responsabilitățile familiei revin mamei care neglijează astfel educația copilului. Casa în care a locuit inițial elevul se afla la o distanță mare de școală (8 km dus, întors) prin urmare și acestea au fost un factor care a contribuit la un mod nefavorabil la educația elevului. Ulterior din cauza inundațiilor care au afectat puternic zona, locuința a fost avariata, iar familia a fost mutată într-o fostă unitate militară locuind în comun cu alte 20 de familii în consecință condițiile de studiu pentru elev nu sunt cele mai favorabile. Putem afirma că lipsa de interes pentru educația copilului condițiile materiale precare și distanța mare dintre școală și casă, toți acești factori au avut o contribuție însemnată la eșecul școlar al elevului (menționăm că a rămas repetent atât în clasa a IV cât și a V-a). Extrovent și dezinvolt elevul tratează cu superficialitate îndatoririle școlare. Are o energie debordantă și vrea cu orice preț să se impună ca lider, iar faptul că nu este acceptat ca atare îl face să reacționeze uneori în mod irascibil și ușor agresiv.

P. are însă evidente aptitudini artistice și o mobilitate bună. Astfel, atragerea lui în programe artistice a avut un impact pozitiv asupra lui, acesta simțindu-se valorizat și apreciat, iar ulterior s-a observat atât o schimbare de comportament cât și o frecvență mai bună la cursuri.

Pentru a preîntâmpina abandonul școlar, în cadrul ședințelor de consiliere, cadrele didactice au prezentat lui Petru riscurile la care se supune dacă va abandona studiile. De asemenea, părinții au fost informați cu privire la transformările care s-au observat în comportamentul elevului ca urmare a petrecerii timpului în compania unui anturaj nepotrivit cât și oferta cu care vine sistemul de învățământ în cazul elevilor cu rezultate bune la învățătură, dar care nu dispun de resurse financiare. P. a reușit să termine cu bine anul școlar la toate obiectele și în total nu a avut mai mult de 15 absențe nemotivate.

Director,
Școala Hilișeu Horia, jud Botosani

*

* *

Analiza informațiilor colectate la începutul proiectului și pe parcursul acestuia, precum și cele referitoare la situația din anii anteriori în ceea ce privește participarea școlară și abandonul evidențiază impactul pozitiv al proiectului asupra acestei dimensiuni. S-a constatat, astfel:

- evitarea abandonului școlar în cazul a jumătate dintre elevii identificați cu risc la începutul anului școlar, cu diferențe relativ importante între școli;
- reducerea ratei abandonului pentru 22 din cele 24 de școli ZEP; în cazul a 15 școli nivelul indicatorului s-a redus cu mult sub cel înregistrat înainte de implementarea proiectului, reducerea fiind de două, trei și chiar de peste 4 ori.

Se mențin rate ridicate ale abandonului (de peste 10%) în cazul a 3 dintre școlile ZEP, deși chiar și în cazul acestora valoarea indicatorului s-a redus cu aproximativ 5 puncte procentuale.

Nivelul participării școlare a copiilor este influențat atât de acțiunea unor cauze specifice, precum cele menționate de directorii școlilor (emigrarea temporară, căsătoria timpurie, antrenarea copiilor în activități aducătoare de venituri pentru susținerea familiei) și asupra cărora intervenția școlii are, eventual, efecte mai puțin vizibile, dar și de gradul de implicare a echipelor manageriale și a colectivelor de cadre didactice. În acest sens, s-a putut constata că evoluții pozitive în ceea ce privește participarea școlară s-au înregistrat, în general, în cazul școlilor, respectiv al cadrelor didactice care au manifestat o atitudine deschisă și interes pentru proiect, implicându-se activ în toate activitățile derulate în cadrul acestuia.

Anexa 1.

Tabel 1. Evoluția numărului de elevi în situație de risc de abandon pe parcursul semestrului I - an școlar 2010/2011

Jud.	Școala	(1) Elevi identific. în sit. de risc	(2) % elevi cu risc din total elevi	(3) Elevi înscr. care nu au venit deloc la șc.	(4) Elevi care nu mai frecv. șc. (în sit. de ab. șc.)*	(5) Total elevi care nu frecv. șc. (col.3+col.4)		(6) Elevi care au evitat sit. de aband. șc.		(7) Total elevi care au evitat sit. de aband. școlar (6.1.+6.2.)	
						Nr.	%	(6.1.) Elevi cu abs., dar cu frecv. ameliorată	(6.2.) Elevi cu frecv. normala	Nr.	%
AR	Santana	54	14.1	5	17	22	40.7	13	19	32	59.3
AR	Vladimirescu	65	13.1	4	18	22	33.8	11	32	43	66.2
BC	Berzunti	130	77.8	69	25	94	72.3	22	14	36	27.7
BC	Dofteana	45	10.2	2	12	14	31.1	11	20	31	68.9
BT	Dorohoi	67	24.5	5	20	25	37.3	25	17	42	62.7
BT	Hiliseu-Horia	43	9.9	8	5	13	30.2	10	20	30	69.8
BV	Sacele	162	16.9	37	65	102	63.0	35	25	60	37.0
BV	Zarnesti	52	12.9	5	8	13	25.0	16	23	39	75.0
CL	Chirnogi	69	24.1	23	9	32	46.4	24	13	37	53.6
CL	Vasilati	61	13.1	15	17	32	52.5	10	19	29	47.5
CS	Resita	71	34.8	19	14	33	46.5	17	21	38	53.5
CS	Bocsa	58	21.4	8	21	29	50.0	16	13	29	50.0
CT	Faurei	36	17.1	9	1	10	27.8	17	9	26	72.2
CT	Dobromir	48	19.1	14	5	19	39.6	12	17	29	60.4
CV	Valea Crisului	52	27.2	12	7	19	36.5	16	17	33	63.5
CV	Haghig	42	16.0	7	3	10	23.8	16	16	32	76.2
MH	Garla Mare	107	53.8	57	17	74	69.2	19	14	33	30.8
MH	Punghina	66	40.7	35	7	42	63.6	13	11	24	36.4
SB	Brateiu	38	10.1	13	6	19	50.0	11	8	19	50.0
SB	Vurpar	59	15.7	6	12	18	30.5	27	14	41	69.5
TL	Babadag	70	14.8	25	16	41	58.6	20	9	29	41.4
TL	Macin	58	16.2	6	9	15	25.9	17	26	43	74.1
VN	Slobozia Bradului	167	16.8	83	30	113	67.7	35	19	54	32.3
VN	Homocea	98	14.6	28	21	49	50.0	25	24	49	50.0
Total		1718	18.5	495	365	860	50,1	438	420	858	49,9

* Situație estimată. Datele finale vor fi disponibile în luna septembrie.

Tabel 2. Evoluția numărului de elevi în situație de risc de abandon pe parcursul întregului an școlar 2010/2011

Județ	Școala	(1) Elevi identific. în sit. de risc	(2) Elevi înscr. care nu au venit deloc la șc.	(3) Elevi care nu mai frecv. șc. (în sit. de abandon școlar)*	(4) Total elevi care nu frecv. șc. (col.2+col.3)		(5) Elevi care au evitat sit. de aband. șc.		(6) Total elevi care au evitat sit. de aband. școlar (5.1.+5.2.)	
					Nr.	%	(5.1.) Elevi cu abs., dar cu frecv. ameliorată	(5.2.) Elevi cu frecv. normala	Nr.	%
Arad	Santana	54	5	15	20	37.0	17	17	34	63.0
Arad	Vladimirescu	65	4	14	18	27.7	5	42	47	72.3
Bacau	Berzunti	130	68	26	94	72.3	20	16	36	27.7
Bacau	Dofteana	46	2	12	14	30.4	13	19	32	69.6
Botosani	Dorohoi	67	5	18	23	34.3	27	17	44	65.7
Botosani	Hiliseu-Horia	43	6	8	14	32.6	11	18	29	67.4
Brasov	Sacele	162	38	64	102	63.0	35	25	60	37.0
Brasov	Zarnesti	48	5	10	15	31.3	9	24	33	68.8
Calarasi	Chirnogi	69	23	12	35	50.7	16	18	34	49.3
Calarasi	Vasilati	61	16	15	31	50.8	11	19	30	49.2
Caras Severin	Resita	71	19	6	25	35.2	22	24	46	64.8
Caras Severin	Bocsa	58	8	19	27	46.6	15	16	31	53.4
Constanta	Faurei	36	9	2	11	30.6	16	9	25	69.4
Constanta	Dobromir	48	14	15	29	60.4	10	9	19	39.6
Covasna	Valea Crisului	52	12	10	22	42.3	13	17	30	57.7
Covasna	Haghig	42	7	5	12	28.6	12	18	28	66.7
Mehedinti	Garla Mare	107	57	19	76	71.0	16	15	31	29.0
Mehedinti	Punghina	66	35	6	41	62.1	10	15	25	37.9
Sibiu	Brateiu	38	13	4	17	44.7	11	10	21	55.3
Sibiu	Vurpar	59	6	13	19	32.2	24	16	40	67.8
Tulcea	Babadag	70	25	16	41	58.6	19	10	29	41.4
Tulcea	Macin	58	6	7	13	22.4	18	27	45	77.6
Vrancea	Slobozia Bradului	167	82	33	115	68.9	30	22	52	31.1
Vrancea	Homocea	98	27	21	48	49.0	28	22	50	51.0
Total		1715	492	370	862	50,3	408	445	853	49,7

* Situație estimată. Datele finale vor fi disponibile în luna septembrie.

Tabel 3. Evoluția numărului de elevi în situație de risc de abandon – date comparative sfârșit semestrul I – final an școlar 2010/2011

Județul	Școala	Sfârșit semestrul I 2010/2011				Sfârșit* an școlar 2010/2011			
		(1) Elevi care au evitat sit. de aband. șc.		(2) Total elevi care au evitat sit. de aband. școlar (1.1.+1.2.)		(1) Elevi care au evitat sit. de aband. șc.		(2) Total elevi care au evitat sit. de aband. școlar (1.1.+1.2.)	
		(1.1.) Elevi cu abs., dar cu frecv. ameliorată	(1.2.) Elevi cu frecv. normală	Număr	%	(1.1.) Elevi cu abs., dar cu frecv. ameliorată	(1.2.) Elevi cu frecv. normala	Număr	%
Arad	Santana	13	19	32	59.3	17	17	34	63.0
Arad	Vladimirescu	11	32	43	66.2	5	42	47	72.3
Bacau	Berzunti	22	14	36	27.7	20	16	36	27.7
Bacau	Doftana	11	20	31	68.9	13	19	32	69.6
Botosani	Dorohoi	25	17	42	62.7	27	17	44	65.7
Botosani	Hiliseu-Horia	10	20	30	69.8	11	18	29	67.4
Brasov	Sacele	35	25	60	37.0	35	25	60	37.0
Brasov	Zarnesti	16	23	39	75.0	9	24	33	68.8
Calarasi	Chirnogi	24	13	37	53.6	16	18	34	49.3
Calarasi	Vasilati	10	19	29	47.5	11	19	30	49.2
Caras Severin	Resita	17	21	38	53.5	22	24	46	64.8
Caras Severin	Bocsa	16	13	29	50.0	15	16	31	53.4
Constanta	Faurei	17	9	26	72.2	16	9	25	69.4
Constanta	Dobromir	12	17	29	60.4	10	9	19	39.6
Covasna	Valea Crisului	16	17	33	63.5	13	17	30	57.7
Covasna	Haghig	16	16	32	76.2	12	18	28	66.7
Mehedinti	Garla Mare	19	14	33	30.8	16	15	31	29.0
Mehedinti	Punghina	13	11	24	36.4	10	15	25	37.9
Sibiu	Brateiu	11	8	19	50.0	11	10	21	55.3
Sibiu	Vurpar	27	14	41	69.5	24	16	40	67.8
Tulcea	Babadag	20	9	29	41.4	19	10	29	41.4
Tulcea	Macin	17	26	43	74.1	18	27	45	77.6
Vrancea	Slobozia Bradului	35	19	54	32.3	30	22	52	31.1
Vrancea	Homocea	25	24	49	50.0	28	22	50	51.0
Total		438	420	858	49,9	408	445	853	49,7

* Situație estimată. Datele finale vor fi disponibile în luna septembrie.

Tabel 4. Evoluția numărului de elevi în situație de abandon școlar și a ratei abandonului în perioada 2008-2010

Județ	Școala	2008/2009		2009/2010		2010/2011*		Diferențe 2010/2011 față de 2009/2010	
		Nr. elevi aband.	Rata aband.	Nr. elevi aband.	Rata aband.	Nr. elevi aband.	Rata aband.	Nr.	%
Arad	Santana	68	15.2	15	3.9	15	3.9	-53	-11.3
Arad	Vladimirescu	29	4.8	25	5.0	14	2.8	-15	-2.0
Bacau	Berzunti	32	21.3	50	29.9	28	16.8	-4	-4.6
Bacau	Dofteana	8	1.6	10	2.2	12	2.7	4	1.0
Botosani	Dorohoi	39	13.4	30	10.9	18	6.6	-21	-6.8
Botosani	Hiliseu-Horia	13	3.0	14	3.2	8	1.8	-5	-1.2
Brasov	Sacele	116	12.0	79	8.2	64	6.7	-52	-5.4
Brasov	Zarnesti	36	9.8	30	8.0	10	2.7	-26	-7.2
Calarasi	Chirnogi	14	4.9	13	4.5	12	4.2	-2	-0.7
Calarasi	Vasilati	15	3.0	16	3.4	15	3.2	0	0.2
Caras Severin	Resita	25	10.8	10	4.9	6	2.9	-19	-7.9
Caras Severin	Bocsa	23	8.2	17	6.3	19	7.0	-4	-1.2
Constanta	Faurei	12	5.9	13	6.2	9	4.3	-3	-1.6
Constanta	Dobromir	17	6.9	15	6.0	15	6.0	-2	-1.0
Covasna	Valea Crisului	13	6.6	10	5.2	10	5.2	-3	-1.3
Covasna	Haghig	19	7.1	12	4.6	5	1.9	-14	-5.2
Mehedinti	Garla Mare	30	14.1	37	18.6	19	9.5	-11	-4.5
Mehedinti	Punghina	33	17.6	38	23.5	26	16.0	-7	-1.5
Sibiu	Brateiu	39	9.9	29	7.7	14	3.7	-25	-6.2
Sibiu	Vurpar	23	6.4	16	4.3	13	3.5	-10	-2.9
Tulcea	Babadag	30	6.2	33	7.0	16	3.4	-14	-2.8
Tulcea	Macin	23	6.4	30	8.4	7	2.0	-16	-4.5
Vrancea	Slobozia Bradului	67	7.1	71	7.1	33	3.3	-34	-3.8
Vrancea	Homocea	90	12.5	64	9.6	21	3.1	-69	-9.3

* Situație estimată. Datele finale vor fi disponibile în luna septembrie.